

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Képzési szint	alapképzés	Tagozat	Nappali és levelező	Tanév/félév	2023/2024
Ступінь вищої освіти	бакалавр	Форма навчання	Денна та заочна	Навчальний рік/семестр	I/1.

Tantárgyleírás

Силабус

A tantárgy címe	A magyar irodalom története: Folklór, régi magyar irodalom és a felvilágosodás irodalma
Назва навчальної дисципліни	Історія угорської літератури: Угорська фольклор і давня угорська література та епохи просвітництва
Tanszék	Filológia Tanszék, Magyar Tanszéki Csoport
Кафедра	Кафедра Філології, Угорська філологія
Képzési program	Középfokú oktatás 014.026 Magyar nyelv és világirodalom
Освітня програма	Середня освіта 014.026 Угорська мова та зарубіжна література
A tantárgy típusa, kreditértéke, óraszám (előadás/szeminárium/önálló munka)	Típus (kötelező vagy választható): kötelező Kreditérték: 6 Előadás: nappali 40 levelező 12 Szeminárium/gyakorlat: nappali 32 levelező 0 Laboratóriumi munka: 0 Önálló munka: nappali 108 levelező 168
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Кредитів ECTS: 6 Лекції: денна 40 заочна 12 Семінарські/практичні заняття: денна 32 заочна 0 Лабораторні заняття: 0 Самостійна робота: денна 108 заочна 168
Tárgyfelelős oktató(k) (név, tudományos fokozat, tudományos cím, e-mail cím)	Kész Margit, (PhD), kesz.margit@kmf.org.ua Gál Adél, doktorandusz, gal.adel@kmf.org.ua
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Кейс М.Ю. доцент kesz.margit@kmf.org.ua Гал Одел Федорівна, аспірантка, gal.adel@kmf.org.ua

<p>A tantárgy előkövetelményei</p> <p>Пререквізити навчальної дисципліни</p>	
<p>A tantárgy általános ismertetése, célja, várható eredményei, főbb témakörei</p> <p>Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, основна тематика дисципліни</p>	<p>A tantárgy célja, hogy fejlessze a diákok képességeit a művészi alkotások mélyreható tanulmányozásában, kialakítsa a diákokban az alkotók kreativitásának művészi és kritikai értékelésének képességét, a logikailag és ésszerűen kifejezett gondolatok kifejtését, a tényleges anyag és alapfogalmak ismeretének megszerezését..</p> <p>Tárgya: Az előadások során az ősköltészet, a középkor és reneszánsz kultúra és írásbeliség magyarországi jellegzetességeinek bemutatására kerül sor. A szemináriumokon alapszövegek közös olvasása és a megismert megközelítési módok alkalmazására kerül fókuszpontra.</p> <p>Feladatai hogy a hallgatók jártasságot szerezzenek és megismerjék a magyar folklór jellegzetes sajátosságait és összetevőit, a régi magyar irodalom és a felvilágosodás magyar irodalmának kiemelkedő alakjait, és azok alkotásait. Megismerjék a mai értelemben vett irodalom kialakulásához vezető állomásokat. a műfajok kialakulásának útját. Jártasságot adjon az irodalmi fogalmak között, általános irodalom- és mentalitástörténeti ismeretséget biztosítson, tudatosítsa a kultúra történetiségét a hallgatókban.</p> <p>Метою викладання навчальної дисципліни “ Історія угорської літератури” Угорська фольклор і давня угорська література та епохи просвітництва є формування в студентів уявлення про фольклор як цілісну функціональну систему жанрів, розуміння проблем історії та теорії давньої угорської літератури та епохи просвітництва; сформувати у студентів навички глибокого проникнення у текстуальне вивчення художніх творів.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні основи науки про усну народну творчість, і давн угорська література та епохи просвітництва її специфічні особливості.</p> <p>Завдання навчальної дисципліни: вміння давати художньо-критичну оцінку творчості митця, логічно й аргументовано викладати думки, систематизувати знання фактичного матеріалу та основних понять з курсу.</p> <p>Кіалакítандó kompetenciák/Компетенції:</p> <p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>ЗК9 - Цінування мультикультурності та повага до неї. ЗК10 - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК13 - Формування і розвиток у студентів навиків чутливості до соціальних проблем. ФК4 - Здатність характеризувати загальні властивості літератури як мистецтва слова, закони побудови художнього твору, особливості письменницької праці, літературні стилі, наукові методи і школи в літературознавстві. ФК5 -Здатність аналізувати основні тенденції розвитку зарубіжного літературного процесу та угорського</p>

письменства.

ФК6 - Системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища.

ФК8 - Здатність розуміти сутність й соціальне значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, їх взаємозв'язку в цілісній системі знань.

Програмні результати навчання

ПРН 2– Аналізувати головні тенденції історичного розвитку угорського народу, аргументувати свої погляди на дискусійні моменти з історії Угорщинита сучасного суспільного життя.

ПРН 3 – Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідні дані з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 7 – Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань.

ПРН 8 – Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

ПРН 12 – Здатність управляти процесами навчальної діяльності, виховання та розвитку особистості учня.

ПРН 15 – Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ПРН 16 – Уміння визначати художню своєрідність творів та творчості письменника загалом із використанням системи основних понять і термінів літературознавства.

ПРН 17 – Уміння розуміти закономірності літературного

Főbb témakörök / Основна тематика

A tantárgy főbb témakörei:

Történelmünk honfoglalás előtti állomásai. Szóbeli költészetünk állapota a honfoglalás korában. Az egyházi kultúra kezdetei. A szórványemlék és a latin nyelvű irodalmi emlékek. A magyar nyelvű vallásos irodalom kezdetei. A Margit-legenda. A Ferenc-legenda.

A reneszánsz kultúra kialakulása és a humanizmus. Janus Pannonius munkásságának korszakai.

A magyar reformáció jeles személyiségei. Bornemissza Péter, Tinódi Lantos Sebestyén. A reneszánsz fénykora. Balassi Bálint.

Sztoicizmus és manierizmus. Rímay János munkássága

A barokk hőskora, főnemesi udvari irodalom. Zrínyi Miklós, Kemény János.

A Rákóczi-szabadságharc politikai irodalma. II. Rákóczi Ferenc tevékenysége.

A késő-barokk irodalma. Mikes Kelemen. Faludi Ferenc élete, prózai művei.

A magyar folklórkutatás története a kezdetektől napjainkig. A folklorizmus és folklorizáció.

A hősi ének, sámánének, archaikus ima, siratóének.

A népmese és monda fogalma, elnevezése, műfaji meghatározása.

	<p>Népballada és a népdal meghatározása, története, csoportosítása. Kisepikai prózaműfajok Népi írásbeliség. A hagyományos népköltészet átalakulása. Magyar népszokások. Néphit, népi gyógyászat, népi vallásosság. A felvilágosodás irodalma Főúri és nemesi irodalmi törekvések a 18. század utolsó harmadában. Teleki József és Fekete János műkedvelői irodalmi tevékenysége. Orczy Lőrinc költészete. A testőrírók Bessenyei György társasága. Barcsay Ábrahám, Báróczi Sándor irodalmi tevékenysége. Bessenyei György élete, művei. Kulturális programja. Irodalomtörténeti jelentősége. A deákos költők irodalmi tevékenysége. Hagyományörző írók. Batsányi János pályaképe. Tanulmányai, bírálatai. Batsányi költészete. Nézeteltérései Kazinczyval. Kazinczy pályaképe. Fordításai, irodalomszervezői tevékenysége. Költészete. Orpheus folyóirat. A nyelvújítási harc. Önéletrajzi művei. Magyar szentimentalizmus. Dayka Gábor költészete. Kármán József irodalmi programja.. Fanni hagyományai c. regény értelmezése. Csokonai Vitéz Mihály pályaképe, élete. Berzsenyi Dániel pályaképe. Költészetének jellege és korszakai Reformkor. Az irodalmi élet átalakulása. Klasszicizmus, romantika, realizmus, népiesség.</p> <p>Періодизація історії угорської літератури. Давньоугорська фольклорна поезія. Лірика. Начало історіографії. Хроніки, літописи. Церковна література. Легенди. Притчі. Гімни. Література гуманізму. Я. Панноніус. Угорська реформація. Історичні та хронікальні пісні. Ш. Тіноді Л.. Життя і творчість Б. Балаші. Література епохи бароко. Література куруцького руху. Ф. Ракоці ІІ. Патріотична література. Придворне рококо. "Письма з Туриччини" К. Мікеша. Дворянська лірика. Л. Амаде. Ф. Фалуді. Історія угорського фольклористичного дослідження від початку до наших днів. Фольклоризм та фольклоризація. Героїчна пісня, шаман, архаїчна молитва, траур. Поняття, назва та жанрове визначення народних казок та легенд. Визначення, історія та групування народних балад та народних пісень. Малі прозові жанри Народна грамотність. Трансформація традиційної народної поезії. Угорські народні звичаї. Народна віра, народна медицина, народна релігійність. Характерні риси угорського просвітництва. Д. Бешеней та його просвітництва програма. Поборники традиції. Л. Орці. Й. Гвадані. А. Дугоніч. А. Палоці Горват. Боротьба за створення угорськомовного театру.</p>
--	--

	<p>Сентименталізм. П. Аньош. Г. Дайка. Й. Карман. Республіканський рух. Я. Бачані. Ф Бершегі. Л. Сентйобі Сабо. Просвітництво і народність. Я. Фельді. М. Фазекаш. Життя і творчість М. Чоконаї Вітеза. Друга хвиля класицизму. Ф. Казінці. Д. Бержені.</p>
<p>A tantárgy teljesítésének és értékelésének feltételei</p> <p>Критерії контролю та оцінювання результатів навчання</p>	<p>A önálló gyűjtőmunka, házi dolgozat során megszerezhető maximálisan 60 pont. A vizsgán megszerezhető 40 pont. A vizsgatételek három (két elméleti és egy gyakorlati) vizsgakérdésből állnak: egyenként 15, 15 és 10 pontot érnek</p> <p>Під час самостійного збору та домашнього завдання можна набрати максимум 60 балів. На іспиті можна отримати 40 балів. Елементи іспиту складаються з трьох (двох теоретичних та одного практичного) екзаменаційних питань: по 15, 15 та 10 балів кожен.</p> <p>A felvilágosodás irodalma tematikus modulban két szeminárium dolgozatra kerül sor a félév során az előadások, gyakorlati munkák és önálló munkák tematikájából. A dolgozatokkal maximum 100 pont szerezhető, melyből minimum 60 pont szükséges ahhoz, hogy a diák beszámolóhoz legyen engedve.</p> <p>A beszámoló során a diák tudása 100 pontos skálán kerül értékelésre, a bolognai rendszernek megfelelően.</p> <p>У тематичному модулі «Епохи просвітництва » протягом семестру відбуватимуться дві тематичні контрольні роботи з тем лекцій, практичних робіт та самостійної роботи. За ТКР можна отримати максимум 100 балів, з яких для допуску студента до заліку потрібно мінімум 60 балів.</p> <p>Під час заліку знання студента оцінюються за 100-бальною шкалою, відповідно до Болонської системи.</p>
<p>A tantárggyal kapcsolatos egyéb tudnivalók, követelmények</p> <p>Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічна та програмна забезпечення дисципліни тощо)</p>	<p>A tantárgyhoz kapcsolódó online felület: Google Classroom,</p>
<p>A tantárgy alapvető irodalma és digitális segédanyagok</p> <p>Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси</p>	<p>Szerb Antal : Magyar irodalomtörténet. – Budapest: Magvető, 2019. Kész Margit: Sok szép imádságot leírtam". Archaikus imák a szakrális népi kéziratok füzetekben Ugocea megye magyar falvaiban. In Jakab Albert Zsolt – Peti Lehel (szerk.): Aranymadár. Tanulmányok Tánzos Vilmos tiszteletére. 79–92. Kolozsvár: IDEA Nyomda, 2019. Archaikus népi imádságok az egyéni vallásgyakorlatban a 21. századi Kárpátalján. In: Tánzos Vilmos (szerk.): Mágia, ima, misztika. Tanulmányok a népi vallásosságról. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület. Kríza János Néprajzi Társaság, 2019. 113-130. Kész Margit: <i>A népmese kutatás lehetőségei Kárpátalján a 21. században</i> In: Gazdag Vilmos-Karmacs Zoltán-Tóth Enikő (szerk.): <i>Értékek és kihívások II.</i> Autdor-Shark, Ungvár 2016</p>

Kész Margit – Kész Barnabás – Gál Adél – Mónus Dóra – Csurman-Puskás Anikó: Adalékok a kárpátaljai magyar folklór tanulmányozásához Módszertani segédlet (https://kmf.uz.ua/wp-content/uploads/2023/05/adalekok_karpatalja_folklorjanak_tanulmanyozasahoz.pdf)

Laczházi Gyula, Zrínyi Miklós költészete: A Syrena-kötet és a Szigeti veszedelem, Bp., Napkút, 2018.

Gintli Tibor–Schein Gábor Az irodalom rövid története, Jelenkor, Pécs, 2007.

A magyar irodalom története, I: A kezdetektől 1800-ig, szerk. Jankovits László, Orlovsky Géza, Bp., Gondolat, 2007.

Régi magyar költők tára, XVII. század, I-XVII, Bp., 1959-2016.

Kósa László: A Magyar Néprajz tudománytörténete. Budapest, Osiris Kiadó, 2001

Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból, I-II, szerk. Kovács Sándor Iván, Bp., Osiris, 1998-2000.

Magyar Néprajz III-VIII. Budapest, 1988-2000.

Szegedy-Maszák Mihály, Veres András szerk.: A magyar irodalom története 1800-tól 1919-ig. Gondolat Kiadó, Budapest, 2007.

A Magyar folklór (szerk: Voigt Vilmos) Budapest, Osiris Kiadó, 1998.

Івановська О. Типи трансмісійних механізмів у фольклорі Література. Фольклор. Проблеми поетики: зб. наук. пр. К. : Видання КНУ, 2011. Вип. 35. С. 10-12.

Nemeskürty István: Bornemissza Péter kísértései

http://epa.oszk.hu/00000/00001/00344/pdf/itk_EPA00001_1986_01-02_183-189.pdf

Csehy Zoltán: Bevezetés a régi magyar irodalom tanulmányozásába https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmj1/Csehy_online_tankonyv1.pdf

Régi magyar irodalom szöveggyűjtemény I. és II.

<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/regi-magyar-irodalmi-1/adatok.html>

<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/regi-magyar-irodalmi-2/adatok.html>